

ELOFIZETES
 HELYBEN ÉS VIDEKEN
 Egy évre ... 150 Lei
 Fél évre ... 75 Lei
 Egy negyed évre 37.50 Lei.
 Egy óra ... 12.50 Lei.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG
 Aradi és csanádi egyesül-
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 257.
KIADÓHIVATAL
 Aradi Nyomda Részvény
 Társaság.
 Boulevardul Regele Rendi
 nand L. József töl., ul 22.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1920.

Főszerkesztő: **Stauber József.**

Vasárnap, október 10.

Az állam segítsen a pénzszükségen. Miért nincs pénzünk a bankoknak?

A pénzbecserelés után bekövetkezett az, amit mindenki várt: a gazdasági élet stagnál és a legnagyobbfokú pénzhiány bénítja meg a kereskedelmet és ipart egyaránt. Hogy a 40%-os bonok becserélése után ismét keringésbe jöjjön a gazdasági élet, erre nézve **Faragó Rezső**, az Aradi Általános Takarékpénztár vezérigazgatója a következő nyilatkozatot tette az **Aradi Közlöny** munkatársa előtt:

— Pénzbőségről még a korona beváltása előtt sem lehetett szó, mert akkor is megvolt az az állapot, hogy a közönség többnyire otthon tartotta a pénzét, a kereskedő pedig áruba fektette. Az árubeszerzéshez sok pénz kellett, viszont a bankok vagy egyáltalán nem, vagy csak alig tudták Budapesten levő pénzeiket mobilizálni. Az értékpapirokba fektetett tőke immobil volt, a budapesti és bécsi hitelforrásoknak a bankok nem vehették hasznát, újabb hitelforrások pedig nem nyíltak. Tehát dacára a korona bankjegyek túltengésének és megcsökkent vásárló erejének, valódi pénzbőség akkor sem volt. Erre következett a korona beváltása, amikor ugy a pénzintézetek, mint a magánosok tőkének 40%-a a bonokba ment, a megmaradt 60%-ból egy rész még ma is beváltatlan 10.000 koronásokban fekszik. A helyzet az, hogy a meglévő pénzszükséget **egy sokkal nagyobb pénzszükség váltotta fel.** Ezzel szemben a hitel-igények jelentősen megnövekedtek főként azért, mert a kereskedők és vállalkozók tőkéjének egyrésze szintén bonokban van lekötve, másik része pedig tetemes árukészletekben fekszik, amelyekből sokszor a minimális igényeket sem lehet kielégíteni. A megnövekedett hitel-igényekkel szemben pedig a **pénzintézeteket ellátó hitelszervezet nincs működésben.** Így például a jegybank a csatolt területek nagy részén nem kezdte meg a visszleszámítást és egyéb módokon való hitelnyújtás szolgálatát. Természetes emellett, hogy amikor pénzszükség van, akkor a meglévő pénz is jobban visszahúzódik: a pénzintézetekhez betétek csak igen kis mennyiségben folynak be. Mielőtt Bucurestiben, amelynek a kereskedelem és gazdasági központ mellett a hitelköz- pont szerepét is vállalnia kell, ezt a hivatást megfelelően betölti, az állam pedig ezt a funkciót minden lehető módon elősegíti, akkor meg indul a normális hitelezés, ezzel kapcsolatban pedig elhárulnak az áruértékesítésnek és a termelésnek a pénzszükséggel összefüggő akadályai és nehézségei, megindul a pénzcirkuláció, amely végül a heverő tőkéket azok természetes gyűjtőcsatornához, a pénzintéze-

tekhez juttatja. Ez a folyamat a pénzintézeteket hovatovább mindenben akcióképessé teszi és így a pénzszükség, ha csak előre nem látható körülmények nem következnek be, lassan orvoslást nyer-

het. Ezt a természetes gyógyulási processzust azonban az **államnak és Románia nagy bankjának minden lehető erővel és minden más szempont figyelmen kívül hagyásával siettelniük kell,** mielőtt a hosszú kór és a lassu gyógyulás a szervezetet erősen megviseli.

szetesen csak akkor válik esélyessé, ha az így repatriáltnak illetőségi helyén lakást birtok biztosítani.

A kereskedelmi alkalmazottak sztrájkja.

A kereskedelmi alkalmazottak sztrájkja tegnap a végső fázishoz ért el. A napokban az egyes csoportfőnökök tanácskoztak egymás között, míg tegnap délután hét fűszernagykereskedő ült össze tanácskozásra. Adler Andor elnöklésével. Adler Andor álláspontját mindenik főnök a magáévá tette. Ennek következtében nemcsak a fűszerkereskedők, hanem az összes szakmák főnökei Adler Andort bízták meg az alkalmazottakkal való tárgyalások folytatására. A tárgyalások folya- mán Adler a következőket mon- dotta:

— Én másfél évvel ezelőtt, a mikor a vörös veszedelem lángjai már Arad kapui előtt voltak, akkor sem irtam alá azt a kollektív szerződést, melyet a kereskedelmi alkalmazottak akkor akartak a főnökökkel kötni. Annál kevésbé irtom most alá, mikor a viszonyok már lényegesen javul- tak.

Az egyik kereskedelmi alkalmazott erre mosolyogni kezdett, mire Adler így folytatta:

— A kereskedelmi alkalmazot- takat pedig figyelmeztetem, hogy ez a sztrájk szomorú következményekkel fog rájuk nézve vég- ződni.

A főnökök álláspontja az, hogy amennyiben nem tudnak a legrövidebb időn belül megál- lapodásra jutni alkalmazottaikkal, megszakítják a további tárgyalá- sokat és nem reflektálnak az alkalmazottak további szolgálá- tására.

Aprópénzt kapott a Marta.

Az Aradi Közlöny megírta, hogy Popovics György a Victoria takarékpénztár titkára hivatalos ügyek elintézése céljából Temes- várra utazott. Popovics titkár ma Aradra érkezett és elmon- dotta munkatársunknak, hogy hivatalos dolgain kívül a Marta- gyárnak nagyobb mennyiségű aprópénzt szerzett, úgy, hogy a gyár kilétezheti munkásait és alkalmazottjainak zavartalan ki- fizetése egy időre biztosítva van. Popovics titkár elmondotta, hogy Timisoarán (Timessvárott) a ki- bocsajtott 10 leies helyi pénzek dacára is nagy az aprópénzhiány. A Banca Nationala timisoarai (te- mesvári) fiókja hetenként más- fél millió apró leit kap a bucu- resti főintézettől. A timisoarai (te- mesvári) fiók tisztviselői mást sem tesznek, minthogy a váltani aka- ró felek rendelkezésére állnak.

Kettős eljegyzés a királyi családban.

(Károly trónörökös házassága.)

BUCURESTI. A Romániában tartózkodó görög trónörökös és görög hercegnők tiszteletére ma a királyi palota márványtermében udvari ebéd volt, amelyen az egész királyi család, a metropoli- táké, a kormány tagjai, a volt mi- niszterek, az egész diplomáciai kar és az összes Bucurestiben tar- tózkodó tábornokok résztvettek. Az első pohárköszöntőt Averescu miniszterelnök tartotta, aki pohá- rát Károly trónörökösre emelte, ünnepeelve őt külföldi útján kifejtett tevékenységéért. Ezután Ras- canu hadügyminiszter beszélt, a trónörökösnek a háboru alatti mű- ködését magasztalva, különösen mint ezredparancsnok. Károly trónörökös melegen megköszönte

az üdvözlő beszédeket, egyúttal kijelentette, hogy a külföldön szer- zett összes tapasztalatait Nagy- románia szolgálatára és javára fogja értékesíteni, amely az ő ha- zája és amelynek testtel-lelékkel szentelni fogja magát. Az udvari ebéd után következett annak a misszionárius dekorálása, amely a trónörökös külföldi útjában elki- sértte. A királyi család holnap visszatazik Sinajába.

BUCURESTI. Az *Universul* je- lentése szerint Károly trónörökös házassága egy görög hercegnővel és György görög trónörökös há- zassága Elisabetta román herce- gnővel már október végén megtör- ténik.

Arad új prefectusa.

Megírta az **Aradi Közlöny**, hogy dr. Crisan Aurél prefektus állásától való felmentését kérte. A Monitorul Oficial október 6-iki száma, amely ma érkezett Aradra, közli azt a királyi dekrétumot, a mely dr. Crisan felmentését elren- deli és amely Aradváros és Arad- vármegye prefektusává ideiglene- sen dr. Moldovan Silviu brassói törvényszéki bírót nevezi ki.

Haditermény — Romániában

(Miért nem szabad gabonát szállí- tani?)

Megírta az **Aradi Közlöny**, hogy a bucaresti kormány október 15-iki kezdettel az egész ország területén a gabonára nézve szállí- tási tilalmat rendelt el. Tekintve, hogy ez az intézkedés merőben el- lenkezik a kormánynak a maxi- mális árak eltörlését hozó rende- letének szellemével, megkérdez- tünk több gabonagyereskedőt, hogyan vélekednek a tilalomról. A válaszon szerint az a tendenciája a gabonaszállítást megtiltó rende- letnek, hogy Bucurestiben a tár- gyalások nagyon előrehaladott stádiumban vannak olyan irány- ban, hogy egy a régi magyar Ha- ditermény részvénytársaság min- tájára Bucurestiben felállítandó gabonaközpont létesüljön. Ezek a tárgyalások az állam és a brailai galatzi és konstanzi kereskedők között folynak. Előreláthatólag a Haditermény részvénytársaság a közeli napokban megalakul, amely esetben Románia és a csatolt ré- szek egész gabonakészlete **zár alá kerülne.** A maximális árak tehát a kereskedelmi forgalom egyik leg-

fontosabb tárgyára, a gabonára, ismét életbe lépnek.

Az evakuálások sorrendje.

Megirtuk, hogy Magyaror- szág és Románia között létrejött diplomáciai egyezmény folytán a határon túlra történő repa- triálásokat felfüggesztették. A re- patriáló hivatal működése ilyen- formán az ország területén tör- ténő visszatelepítésekre szorit- kozik. Kérdést intéztünk Vatian Antrelhoz, a repatriáló hivatal ve- zetőjéhez, milyen alapokra fekt- etve fog a hivatal ezután mű- ködni. Vatian a következőket mondotta:

— A repatriáló hivattal ez- után két másik hivatal fog együtt működni. A városi ta- nács és az ötös bizottság. A kérvényeket ezentul a repatriáló hivatal bírálja felül. Azoknak a kérvényeit, akiknek ittléte kívá- natos, a városi tanácshoz tesszük át, amely azután dönt a felett, hogy az illető felveszi-e a város kötelekébe vagy pedig állandó tar- tozkodási engedélyt ad neki. Eb- ben az esetben az illető tartozik az első tartózkodási engedélytől az új és végleges engedélyig a havi nyolc lei hosszabbítási ille- tét megfizetni. Azok kérvényeit, akiknek Aradon való tartózko- dása nem kívánatos, elutasítjuk. Ezek azután fellebbezhetnek az ötös bizottsághoz, amely azután dönteni fog, hogy az illetőnek vissza kell-e menni illetőségi he- lyére vagy sem. A távozás termé-

